

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkra külvé:	
Helyben:			
Egy évre	10 kor. — fill.	Egy évre	12 kor. — fill.
Fél évre	5 " " "	Fél évre	6 " " "
Negyed évre	2 " " "	Negyed évre	3 " " "
Egy órá	1 " " "	Egy órá	1 " " "
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Meghívó.

Állam, társadalom és az egyesek különböző decorummal ékesítnek minden halandót; a mint azt szellemi fel-sőségük, erkölcsi súlyuk vagy vagyoni erejük szerint megérdemlik.

Minden decorumnak van azonban terhe is, miként az éremnek másik oldala.

Az igaz, a nemes felfogás abban tükröződik vissza, hogy a sors által ember és polgártársai irányítására kiszemelt férfi nem léha önérzettel viseli mellén az elismerés jelvényét, hanem szerénven ugyan, de odaadással s ernyedetlen buzgalomra valló munkával igyekszik megköszönni a sokszor csak előlegezett, bizalmat avagy bokrosítani érdemeit.

Mi vármegye bizottsági tagok vagyunk. E tisztség sem csupán dísz tehát, hanem olyan tekintélyes közjogi állás, melylyel a polgárok csak olyanokat tisztelnek meg, kikről tudják, hogy vállalkon a kötelességteljesítés terhe egyensúlyban lesz a nekik aján-dékozott decorum mértékével.

Nekünk tehát, kik Hajdúvármegye bizottságának független gondolkozásu részét képezzük, nem lehet, nem szabad összedugott kézzel nézni a vármegyénkben történendők s várni, hogy mások működése vagy mulasztása után szálljon reánk az áldás vagy a baj zápora, hanem buzgó tevékenységgel részt kell venni a közügyek elintézésében e jelszóval „semmit rólunk nélkülünk.“

A vármegye bizottsági tagok leg-szebb alkotmányos jogának gyakor-lása, a vármegye életére hosszú időre kiható nagy jelentésű mozgalom: a tisztviselő választás ime küszöbön van. Teljes erőnket harcra kell itt vinni, ha akarjuk, hogy szavunk súlylyal birjon s jogos óhajunk teljesedésbe menjen. Az erő parlagon hagyása csatavesztést, a tömörülés győzedelmet ígér; nekünk hát, hogy győzelemre kilátásunk legyen tömörülni, hogy tömörülhessünk szervezkedni kell.

Bár nem tartozom azok közé, kik kiváló egyéni tulajdonságaiknál fogva vezérszerep vitelére, praedestinálva vannak, mégis miután több megye bizott-

sági tag elvtársam, közöttük a „Debreczen“ felelős szerkesztője e lap hasábján erre nyilvánosan felhívott, miután pártunk ügyét, mint ennek régi közkatonája — szívemen viselem, miután kezdeményezni valakinek elvégre is kell s ez veszély nélkül tovább nem késhet: azon kéréssel és felhívással fordulok elsősorban független érzelmű vármegye bizottsági tagtársaimhoz, ugy-szinte a megyei függetlenségi párt minden érdeklődő tagjához, hogy a Hajdu vármegyei tisztújítás tárgyában elvtársaink részéről kifejtendő sikeres tevékenység biztosítása céljából szükséges szervezkedés tárgyában tartandó értekezletre **Debreczenbe**, a debreczeni függetlenségi kör nagy csapó-utcza emeleti helyiségébe (a csizmadia tar-sulat házában), az 1901 év deczem-ber hó 10 ik napján, kedden délelőtt 9 órakor megjelenni sziveskedjenek.

Hajdu-Hadház 1901 decz. hó 2-án.

Veszprémy István,

m. biz. tag.

Régi magyar futtatás.

(1742.)

Gróf Székely László Emlékirásában érdekesen írja le a lófuttatást, mely rinden-sen a lakodalmakat előzte meg. A neve Koszoru vagy Perecz futtatás volt.

„Mi pedig nagyobb pompáért átmen-tünk a Szamoson Választra és ott fordultunk Bontzhida felé, mert Koszoru vagy Perecz futtatás volt, mely így folyt:

„Válaszut mellett mentem mind a Menjasszony részéről mind az En részéről 12—12 Lovas Legényt ki kellett választani futtatni, a kik is egymás mellejállottanak, a Jel Egy Mosár ágyu lövés volt s akkor rugaszkodni kellett egyszersmind (egyszerre) a feltett célra egjenesen, holott is egj Ember állott lóháton ülve, egj kivont kardot tartott a jobb kezében, annak végire egj szép varrott keszkenjő volt kötve, teteiben egj Erszénj, gjurü s egyéb péaz praemium benne.

„De mig a lett volna, mi a többiek (többiek) elé (előre) mentünk a tzielhoz és a mi Seregünk s Hintóink hosszú egy Lineába állottanak egy felől, más felől a Leánj részéről nagy Sereggel acceptálni kijött s egyszersmind futtatást kommandirozott Gazda Grófi Bethlen Imre Ur, mind a két sereg állása jó távol volt egjmással szemben, hogy a futtató lovarok a közben eltérhesse nek jól, a praemiumot tartó Lovas Ember pedig a mint a két Seregnék Bontzhida felé

való vegak volt, éppen a középben álló lak Lóháton.

„Minek utána már ekképpen rendben állottunk volna, azonban Bontzhidán jelt adnak Mosár Agju Lövéssel s egyszersmind rugaszkodtanak meg a két részről való 24 futtatók. Az Éo futtatóm és Lovam, meljhez biztam, el vétette volt a czélt s más felé csapott volt, az alatt a Leánj részéről való jobb futó Ló jót haladt a tziel felé, észre vévén ezt az én Emberem egj Vásárhelji Mihály nevü, Sarkantyuba kapta a Lovat és két felől egjszer megsubintvan korbátsával menten eleiben kapott a más Lónak, de nem csak, sőt olj idején eljött a czélhoz, korbátsával megütvén a Praemiumot tartott személy kardját, a nagy sebes futásban nem alihattván meg a Ló jóval is tul ment a tzielon, ujra visszafordult, melléje állott a Praemiumot tartó személynek s még csak azután érkezett a Leánj részéről való jobb futó Ló.

„Ezen Lakadalmom 1742-ben lévén Augustusnak 7-ik napján, már akkor a Bontzhidai Nagy Réten mind Bugljában volt a széna s hogy a futtatásban tsalárdság ne légjen, nehogy valamelljik Buglja mellől va-laki elő ugrattasson futtatni, a Bugljákon imitt amott Emberek állottanak s vigjaz tanak.

Hogj betstelenséget ne valljak a koszoru elnjeréssel mindenfelé puhatoltam És a jó futó lovat, sőt valamennyi lakodalmam ra gjüttenek, Discretiot ígertem, ha kint e

hires futó lova leszen. Lakodalmom eik 2—3 nap mindennap meg volt a futtatá-Sukon, de tsak nem kaptam olyan Lovat, mint az enjim. Melj is volt egj jó szál sárga Török menlótől Gróf Bethien István ur ménéből való, eszt Vásárhelyi Mihalj által 70 Forinton vetettem volt meg tsak a végre.

„A Leánj részéről is szintén oljan gond volt a jó futó Ló szerzésére.

Ha a Leánj részéről nyerték volna el a Koszort, a felöltöztetett Ketskét me-mekegtették volna ott, meljet ki is hozott volt egj Ember s Lóháton a njereg főben köpönjeg alatt tartottak, de részemről njervén el a Koszort, s azonban a velem való ifjuság kitanulván, hogj kinél van a Ketsket köpenjeg alatt, volt annak az embernek doiga, ugj hogj sebes njargalvást kellett Bontzhida felé menni s a Keskét elvitte.

„Vége lévén ekképen a Koszoru futta-tásnak minden szerencsétlenség és Ló esés nélkül (amelj gjakran megszokott esni ilyenkor), Gróf Bethlen Imre ur elbutszott töl-lünk és a maga seregével visszatért Bontzhida felé.

Ez egy fontos ad-t a magyar löver-seny történetéhez s figyelmenre méltó, hogy Suk, hol ma a hires falkavadász versenyek vannak, már akkor is szintére volt a vete-kedésnek (sport). A magyar vadászat, aga-rászat és lófuttatás történetét még nem ir-ták meg, pedig hálás és szép tárgy lenne, mert egyuttal képe a magyartársadalmi élet-nek.

A hajdumegyei bizottsági tagok figyelmébe.

(Egy követésre méltó határozat.)

Országszerte a megyei restaurációk foglalkoztatják a kedélyeket, csak Hajdúvármegye közönsége látszik szunnyadni, mert már itt néhány jó koma, czimbora — állítólag — nyíbe ütötte volna a megyei tisztikart, a czudar, komisz, az alsacsony magánérdeket tolvá a közérdek felé. A templom csarnokába nem méltó kufárok az ilyenek és legfőbb ideje volt, hogy Weszprémi István megye bizottsági tag, kiváló elvtársunk a megyei független erők, bizottsági tagok pártta szervezkedésére meg tegye a lépést, kibocsátván a hazafias hangu **meghívót**, melyet lapunk vezető helyén olvashatnak olvasóink és az érdekeltek.

Hisszük, hogy a régi hajdu becsületet még nem sorvasztotta ki teljesen a lelkekből, a szivekből Degenfeld főispánék rendszere, a mely moesaras iszapokkal, ingoványokkal borította be vármegyei közéletünket; hisz az ország más elnyomottabb vármegyéjében is felbredt, megszólalt a régi magyar becsület; mert éppen Bihar országból, a Degenfeld főispán mesterének az eddig szandzsákság módjára bitorolt földjéről, a Tiszák hazájából indult ki erős mozgalom, a mely komoly hadüzeneta Tiszák bihari megyei sógorságos-komaságos, protekziós, a komisz magánérdeket a közérdek felé helyező politikájának.

És örvendetes, sőt büszkék vagyunk reá, hogy Biharban is a hajduk léptek a becsület nevében a küzdőterre, ugyanis a nagyszalontai hajduk a nagyszalontai járás megyebizottsági tagjaival értekezletet tartottak és a vármegyei tisztújításon való magartásra, állásfoglalásra alábbi pontokban közölt és vármegyéink összes bizottsági tagjainak megszívlelés végett ajánlott nevezetes indítványt illetőleg határozatot hozták:

Tekintettel arra, hogy a közigazgatás a polgárok életviszonyait ezerféle alakban érintvén, a társadalmi berendezkedés biztosítására éppen annyira fontos tényező, mint a legmesszebb menő ellenőrzés alatt álló igazság szolgáltatása.

Tekintettel továbbá arra, hogy a jó közigazgatás főként az annak kezelésére hivatott tisztviselőktől lévén függővé téve, az ezen tisztikar megválasztására jogosult megyebizottsági tagoknak súlyos erkölcsi köteletségét képezi odahatni, hogy a közigazgatás minden ágának kezelésére oly egyének alkalmazzassanak, kik úgy jellem mint tudományos készség, szorgalom s társadalmi viselkedés tekintetében minden időben a legszigorubb kívánalmaknak is megfelelnek; — **melynek egyik főfeltétele pedig az, hogy a pájtáskodás és atyafiságos összeköttetésekre támaszkodó jogosulatlan aspirációk ne érvényesülhessenek, hanem min-**

den vonalom az egész emberek honoráltasának.

Tekintettel végre arra, hogy ez irányelvek csak akként valósíthatók meg, ha legalább is az egy járáshoz tartozó megyebizottsági tagok a választási actusnál **egyértelműleg járnak el és nem kötik le szavazatukat az egyes jelentkezőknek előre**, hanem bevárják, míg az összes pályázók személye köztudomásúvá válván, alkalom nyílik azok egyéni értéke felett a pártatlan kritikát megejtve, az érdemesebb mellett foglalni állást.

Mondja ki az értekezlet, hogy a szalontai járás megyebizottsági minden tagja a f. évben megejtendő megyei tisztikar megválasztásánál egyértelműleg kíván eljárni, azért senkinek előleges ígéretet nem tesz, szavazatát senkinek előre le nem köti, hanem bevárja, míg tudott dologgá válik, hogy az egyes állásokra kik jelentkeznek, s esakis ennek megtörténte s a jelentkezőkre nézve (az illetékes megyei központi tényezők véleményének kikérésével. Szerk., a mi kis megyékben és viszonyaink között ez a rész eselik.) szerzendő információk után s a tisztújítást előkészítő megyei értekezlet megállapításánál azok névsorát, kiknek megválasztása mellett egyhangulag állást foglalni kíván.

Társadalmunk bomlása.

(Ajánlva némely debreczeni közszereplők figyelmébe.)

Alig mulik el nap, hogy valami szenzációra ne ebredjen az ilyenekhez már jórészt hozzászokott közönség. Napirenden vannak az öngyilkosságok, gyilkosságok, csalások, lopások, sikkasztások, hogy végig olvasni mostanában a lapok hírovtait, valóságos borzalom azoknak, kiknek még nem ingott meg a hitük a társadalom erkölcsiében. A legtarkabb változatossággal számolnak be a lapok a napi események szenzációsabbnál szenzációsabb dolgairól, némely lapok azért, hogy ez által magukat érdekesebbekké tegyék, másrészt maga az élet nyújtja és szolgáltatja nekik e részben a leghátborzongatóbb, a legidegemesztőbb anyagot, jelöl annak, hogy a mai társadalomba hatványozott erővel tört magának utat a bomlás, az önbizalomnak, a munkába és érdembe vetett hitnek a legesufosabb öre.

Maguk ezek a világgá kürtölt és mindenki által ismert szenzációs tények azonban még a társadalmi erkölcsök züllesének csak a veszedelmesen haborgó élet egyes kitérőseiről adnak számot. Az általános hanyatlás és az általános romlás sokkal mélyben hatolt be a társadalom rétegeibe, mint azt gondolnók és mint azt a felületes szemlélődők megítélni tudnák.

Alig van ma már család, melynek kebelében, ha csak elvéve is, ne dulna az elégedetlenség, az elkeseredés, a reményvesztettség és a kétségbeesés, melytől már csak egy lépés van az öngyilkosságig, az élet terheitől való szabadulásnak ettől a megdöbbentően szörnyűséges módjáig. Mindenki, aki csak parányit is megfigyeli és merlegeli az egymást szinte örült sebességgel hajszoló szenzációs eseményeket, meg kell legyen győződve arról, hogy társadal-

munk erkölcsi felfogása alapján meg van rendülve és hogy valami nagy, gyökeres átalakulására van szükség, mert ha ez be nem következik, a katasztrófa elkerülhetetlen lesz.

Természetesen azok, kik a dolgokat illetéknéppen megfigyelik és azokból a fenti következtetést vonják le, bőven foglalkoznak az erkölcsök hanyatlásának és züllettségének okaival is, melyek az emberi élet nagyon különböző változataiból és körülményeiből vannak merítve.

Az egyház emberei nagy nyomatékkal és bizonyára nem minden alap nélkül mutatnak reá a hitélet hiányára és az általános terjedni kezdő vallástalanságra. Mások, sokat tapasztalt és még többet tanult közgazdasági tekintélyek, a tulzásba vitt pénzimadásban látják a bajnak és a romlásnak legfőbb okait, mivel — szintén nem alap nélkül — azt tartják, hogy az olyan társadalomnak, mely minden előnyt, minden élvezetet, befolyást tekintélyt és hatalmat csaknem tolakodóan kínál pénzért: föltétlenül és szükségképpen bukni kell. Az ilyen gazdasági berendezkedésnek nem lehetnek mások a következményei, minthogy alapjában felforgatja az emberi életet, mert legfőbb céljá emeli a pénzt, azt a csengőbongó érezt, amely csak eszköz kellene legyen a forgalom könnyebbésére és az emberi élet kenelmesebbé tételére.

És tagadhatatlan, hogy míg egyfelől a pénz utáni vágyakozás kiölte volna az emberek lelkéből az önmegtartóztatás, az egyéni lemondás nemes előnyeit, másfelől olyan igényeket és olyan vágyakat is támasztott, melyeknek minden tekintetben való betöltése a legtöbb emberre nézve egyszerűen lehetetlenség. Innen van aztán az, hogy a családfő ma már alig képes tisztességes rendes uton annyit keresni családjá számára, amennyit az talán igényel. A következménye pedig ennek az állapotnak az, hogy vagy adósságokba, zavarokba, nyomorba süllyed a család, vagy pedig a családfő letér a tisztesség, a becsület útjáról és rátér a másik utra, melynek végén a pisztoly, vagy gyalázat vár reá.

Ilyen lévén a családi élet, ilye nek kell lenni az arra fektetett társadalmi életnek is. A szenvedés, a küzdelem, a zaklatás az emberekben az önzést és az elszánt-ságot fejlesztette ki. Szerencsejätékká változott az élet, amelyben a legtöbb emberen már csak a vakmerőség segít. A kitarító, a csendes és a bocsuletes munkának az értéke megcsökkent. A közéletben elhalványult a közérdek fogalma, mert a közdolgozat is az egyéni érdekek és a szertelenül megnövekedett vágyak és hiúságok kielégítésére akarják kihasználni. Csakis így és csakis ez által vált a fórum egy általános küzdőterré, ahol mindenki harcol mindenki ellen és ahol a legbecsuletesenbeknek van a legrosszabb dolga. A tülekedő, a minden egyéni érdek nélkül küzdőket választják ki arra, hogy ezek lerántásával és kisebbitésével magoknak pozíciót, befolyást, tekintélyt és hatalmat biztosítsanak.

Hát annyi bizonyos, hogy ezek az állapotok sokáig már így nem tarthatnak. Ha semmi egyéb nem is, de a kétségbeesésnek, a szenvedésnek, az idegemesztő küzdelemnek azaz rettenetes volta, mely a nap-nap után való borzalmas és ersőlesten szenzációkban nyilvánul, meg kell hogy érlelje az emberekben azt a meggyőződést, hogy ideális célok nélkül nem lehet társadalmi életet elképzelni. És ha ez a meggyőződés egyszer gyökeret ver a lelkekben, akkor egyszerűs mind megszűnik a durva érdekvadászat is, hogy ennek helyét elfoglalja az önmegtartóztatás, a lemondás, a nyugodt, becsuletes és kitarító munkálkodás.

Debrecen 1901
247 01

Délutáni levél.

(A színházról.)

Az ujságokban sok szó esik a színházról; talán többet is foglalkoznak vele, mint amennyi egészséges. Még azt is megtudhatjuk a lapokból, hogy az isteni primadonna milyen színű harisnyakötőt visel. Ámde ezzel ki is vagyunk fizetve.

A művelődési, a hazafias misszióját rég a sülyesztöbe ejtette a legtöbb magyar színpad, amely ma leginkább örömtanya, hol a hiúság vásárlanak az alakjai az idegeiket érzékiesen csiklandó szórakozásokat, felhevüléseket keresik és tényleg a nagyérdemű színházjáró közönség nagyobb részének legmagasabb élvezete, ha valamelyik bájos primadonna harisnya kötőjét megláthatta a bukfenéz hányás, a trikót repesztő merész tánczok közben.

Azonban ha már a közönség ily gyarló és gyöngült, magoknak a színházaknak, magoknak az igazgatóknak kellene arra törekedni, hogy néhány nap a kulturális hazafias hivatás jelenségeit, dugott czégereit is láthassuk a színpadon; hisz ha az államtól, a várostól, a közönségtől, a sajtótól újabb és újabb áldozatokat kuncsorog a színpad, soha sem a mezitelen idegen darabjaival hozakodik elő, hanem ama nagy hivatásával, melyet a művelődés, a hazafias szellem fentartása érdekében áldozatul hoz. Tehát törekedjenek arra a tisztelt színgazgató urak, hogy e frázist legalább hihetővé tegyék, ha már nem felel meg a valóságnak.

De mi történik? Bánkban írójának születés napján tánczolva siklott át a színpad; de elmúlt, most utóbb december első napja is, a mikor bizonyos nevezetű Vörösmarthy Mihály a Szózat költője és számos magyar színpadi darabok szerzője született, ezen is tánczolva, dalolva siklott át a színpad, legalább a debreczeni színpadon üdvöskéztek, gésáztak vagy mit is tudom én, hogy mit csináltak? . . .

Azért csak csufságul mereszkednek a színház homlok részén a régi magyar költők szobrai; hisz odabent balett czipőkkel taposnak keresztül az emléküknön, az alkotásaikon. Az idegen léhaság tanyája a mai színház; ez az oka, hogy én még a tájkát is kerülöm.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

A vármegyei függetlenségi párt szervezkedése.

A tisztult erkölcsök és függetlenségi törekvések ösvényén egy lépéssel előbbre jutottunk. Felhívjuk lapunk

olvasóit a hajduvármegyei függetlenségi párt kipróbált, kiváló tehetségű és szeplőtlen törekvésű férfiának Wespéry István vármegyei bizottsági tag, hajdu-hadházi földbirtokosnak lapunk vezető helyén közölt cikkére. Ez a cikk „Meghívó“ a vármegyei függetlenségi párt szervezésére, a melyet az önértetesebb elemek a bűn, szegényletes gyávaság és alacsony czinkostársaság gyanuja és vádja nélkül nem halogathatnának, elég fájdalom és gyalázat, hogy a vármegye gyűléstermében idáig is szervezetlenül, szétszakadva tengett-lengett kurucz vármegyénk függetlenségi pártja. Ámde ugy is láttuk hasznát, a főispán és belsői csufot, kicsinylést üztek a széthúzó vármegyei ellenzékéből és ha már az országos képviselő választások alkalmával nem nyerhettek e megyében kerületet, annál inkább nyomták, csufolták, pel lengerezték, üldözték a vármegyei gyűléstermében a függetlenséget. És nem egy olyan határozatot hoztak e teremben, a mely nem hogy a kurucz Hajduvármegyének, de a legutolsó labancz megyének is gyalázatára vált volna. De másrészt a közigazgatás termeit is teljesen igájába fogta a főispáni klikk, sógorok-komák szövetezete, a kik kedvük szerint rendezkedtek Hajdumegyének nemcsak a vagyona, de politikai becsülete fölött is. Midőn tehát most Wespéry kiváló elvtársunk szervezkedésre hívja fel a vármegye független vezető embereit, bajnokait, hálával és őszinte örömmel kell fogadnunk ezt a férfias, becsületes, önzetlen felhívást és mindnyájunknak törekednünk kell arra, hogy akár magunk, akár képviselőink, minél tekintélyesebb számban és tömörségben jelenjünk meg a december tizedik napjára, délelőtt 8 órára hirdett szervezkedő gyűlésre. A debreceni függetlenségi kör derék és hazafias elnöke, az öreg kurucz B. Nagy János bátyánk testvéri és elvtársi szeretettel bocsátotta rendelkezésükre a (nagy-csapó-utcai csizmadia-társulat házában elhelyezett) körhelyiségnek egyik megfelelő termét, a miért e helyen is hálás köszonettel adózunk ezen régi érdemes debreczeni elvtársunknak. A bizottsági tagokat, a függetlenebb törekvésűeket értjük, valamint vármegyénk minden más vezető függetlenségi férfit a régi hajdu becsület nevében hívjuk fel, hogy a gyalázatos közönyt tapossák a sárba és a függetlenség becsületes, önzetlen hívó szavát meghallgatván minél lelkesebben és nagyobb számban gyűljenek ide Debreczenbe a mi szervezkedő gyűlésünkre. Elég volt már a megalkuvásból, itt az ideje, hogy a ki még tart valamit a hajdu becsületre, szakítsa ketté a főispáni czimboraság szégyenteljes járszalagját.

A Bika szálloda bérlete.

A városi tanács — mint ösmeretes, nem régen árverést tűzött ki a Bika szálloda, a nagyerdei Dobos bérletére. Az árverés azonban abban maradt, mert a tanács olyan feltételek akarta az árverezőket kötelezni, melyet egyik sem fogadhatott s nem is fogadott el. Legsérelmesebb volt a feltételeknek az a pontja, mely azt mondta ki, hogy az új bérlő köteles az átvett üzleteket saját költségén rendbehozni, a mi körülbelül 20,000 koronába kerülne. A tanács most változtatott a feltételeken és ezt a nagyon is sérelmes pontot teljesen törölte. Az új feltételekben az is bent foglaltatik, hogy a tanács, miután az épületek rendbehozását a város eszközölteti, a Bika bejáróját is átalakíttatja olyformán, hogy két üzleti helyiséget és pedig a jelenlegi óras és fodrász-boltot megszünteti és helyükbe gyalogjárót építtet a szállodához. Az árverést e hó 27 én tartják meg.

Degenfeld főispán lemondása.

Mint értesülünk, Debreczen szabad királyi város és Hajduvármegye hírhedt főispánjának, gróf Degenfeld-Schomburg József főispánnak, a Lipótrend lovagjának a főispánságról való lemondása és rövid időn belül való távozása befejezett tény. Nagyon természetes, hogy ennek a lemondásnak és ezen lemondás elfogadásának be kellett következni, ha csak Széll Kálmán nem hamis apostola az általa hirdett jog, törvény és igazság rendszerének. — Mindamellett, mivel nem rendes politikai tudósítónktól kaptuk e hírt, a megerősítésre várva közöljük azt, mely nagy forduló pontot jelent vármegyénk, városunk közéletében. Ezen értesülés szerint Széll Kálmán belügyminiszter elfogadta Degenfeld főispán lemondó kérvényét; sőt az erről szóló „bizalmas“ miniszteri értesítés le is érkezett Hajdu-megye és Debreczen szabad királyi város kiérdemesült és hírhedt főispánjához. De még többet is jelent értesítünk, hogy a megüresedett főispáni székek az örököse is ki van szemelve **Báró Feilitsch Arthur** Szabolcsvármegye főispánja személyében. Báró Feilitsch főispán református uriember és noha báró Bánffy Dezsőnek a veje, főispáni székében oly pártatlanul, minden erőszakot kerülve, igazi nemes ember módjára viselte magát, hogy nevéhez semmi kortes erőszak, basáskodás, érdekszövetkezés nem fűődik és Széll Kálmán is bizalommal viseltetik iránta. Ezt bizonyítja, hogy a kurucz Szabolcs megye éléről most a kurucz Hajdumegye élére állítja, hol egy erélyes kezű, pártatlan főispánnak a régi rendszer sok takart bűnével és a rettegett, a közérdeket a magánérdekkel elnyomó, megcsontosodott érdekszövetkezettel kell utolsó számadást csinálni. Mi a magunk részéről oly bizodalommal tekin-

tenénk a Feilitsch báró főispánsága elé, már amennyiben ellenzéki álláspontunk mellett főispán iránt bizalmat nyilváníthatunk, mert hisszük, hogy ez új főispánnal közéletünk tisztulása is együtt jár. Megemlítjük még, hogy a Szabolcsvármegyei főispáni székbe Korniss József büdi nagy-birtokos, volt országgyűlési képviselő van jelölve.

A Biedermann-csőd szenzációja.

A Nagyváradi Nap ó ujjalú tudósítás alapján, a Biedermann-csődből kifolyólag szenzációs hírt jelent, melyben szó van egy „kétszáz ezer forintos bírói tévedés“-ről. Minden megjegyzés nélkül és a helyreigazításnak készségesen nyitva tért, adjuk a Nagyváradi Napló tudósítását, mely így hangzik:

„B. Ujjalú tudósítónk nagyon érdekes és szenzációs hírt közöl velünk, mely a debreczeni Biedermann-csőd nagy meglepetést keltett esődjével van összefüggésben. Három hét előtt történt, hogy Biedermann Edét, a csődbe jutott nagykereskedőt maga elé csitálta a vizsgálóbíró s második ki hallgatás után — letartóztatta. Azóta három hét telt el. Védőügyvédje megfellebbezte a vizsgálóbíró határozatát elrendelő határozatát s ezzel foglalkozott szombati ülésében a törvényszék vádtanácsa. A vádtanács hosszan tárgyalta az ügyet s délelőtt hozta meg határozatát, amelyvel Biedermann Edé szabadon bocsátást kimondotta. A vádtanács határozatát rögtön tudatták Biedermann Edével s aztán szabadon bocsátották. A csődből most egy nagy szenzáció pattant ki. Kilencz évvel ezelőtt Biedermannnak az apja egy 150,000 forintos palota szamba menő házat hagyott két gyermekeire. Az örökösök később kiegyeztek, hogy a házat csak az egyik gyermek gyermekei kapják, az örökösöknek Biedermann Edétől származó unokái. Biedermann Edé pedig csak a hagyaték hasznélvezetében részesül. Most, hogy a vártalan csőd bekövetkezett, kaptatni ez a nagy tévedés. A tulajdonképeni örökösök dr. Kelemen Samu ügyvédjükkal pört indítottak s a pörben most a tabla is nekik adott igazat. A ház tulajdonjoga az övék, s nem a Biedermanné. Ez az ítélet érthető megrökönyödést keltett a Biedermann johiszemű hitelezői között, mert hiszen ők teljes jogos hitben, hogy a ház a Biedermann Edé tulajdona, nyújtottak több mint kétszáz ezer forint hitelt. Az ügy mai állapota az, hogy a hitelezők pört indítottak azok ellen a törvényszéki bírák ellen, a kik a tévedést elkövető tanácsban voltak s ugyancsak pört indítottak a kinstár ellen is. Jogász körökben általános a vélemény, hogy a pört meg is nyerik.

El nem számolt milliók.

A Debreczen sz. kir. városi közigazgatás gyöngéivel, bajaival, büneivel utóbb nem épp hízogóleg foglalkoztak a budapesti és vidéki lapok. Különböleg érdes megjegyzésekkel fűszerezve tárgyalták a közgyűlés legutóbbi eseményét, midőn a tanácsot a milliók manipulációval együtt leszavazta a közgyűlés. A hatóság — ugylátszik — sem ezt a leszavazást, sem a lapunkban közölt miniszteri leiratot, mely e városi gazdálkodást megbílyogozta és elítélte, nem akarja a bizalmatlanság jelének venni. Emellett látszik bizonyítani Roncsik Lajos városi főszámvevőnek a Magyar Szó ban megjelent

nyilatkozata, mely akkor is érdekes és szórakoztató olvasmány, ha a különben tisztelt főszámvevő ur a maga szakállára nyilatkozik, de mindenesetre érdekesebb és szórakoztatóbb, ha a tisztikar nevében is szólalt meg. — A „Magyar Szó“ ban, „El nem számolt milliók“ czim alatt jelent meg a közlemény, a melyet mint érdekes és szórakoztató olvasmányt, minden megjegyzés nélkül közlünk a sajtóhibával együtt, a mely a főszámvevőt főjegyzőnek lépteti elő. Olvassátok:

Tekintetes szerkesztőség!

Mély megütközéssel és megdöbhentő felháborodással olvastam a lapokban „El nem számolt milliók“ czim alatt közölt tudósítást, melyet igazságérzetem megsértése nélkül nem lehet, de nem is szabad hagynom. Hogy onnan, mily forrásból lett merítve a közlemény, nem tudom, de konstátalom, hogy a szerkesztőségek félre lettek vezetve, kinyilvánítom, hogy ez a közlemény nemcsak rosszakaratu, de az igazsággal is homlokegyenest ellenkező: s végre sajnálattal jelentem ki, hogy a szabad sajtóval való hasonló íly visszaélés, tudomásom szerint mostanában nem történt. Nem hiszem, hogy volna a közigazgatás elemeivel, a törvényhatóságok önkormányzati keretén belül törvény által is biztosított gazdálkodási rendszerével csak némileg is ismerős és józan gondolkodásu egyen a ki fenti czim alatt említett tudósításnak hitelt adhatna. — Mit mond az a tudósítás? Csak röviden említem azt, hogy Debreczen sz. kir. város a múlt évben 9.000,000-ós adósságot csinált s a tanács nem számolt arról, hogy mire költözte a milliókat; továbbá azt mondja, hogy a közgyűlés egyik bizottsági tag in itványára a városi tanácsnak bizalmatlanságot szavazott. Nem való, hogy a város a múlt évben kilenczmillió adósságot csinált, hiszen ez képtelenség is; a tény az, hogy a város nem a múlt évben, de a legközelebb eltelte tíz év alatt a városi közgyűlés és kormány jóváhagyása mellett apróbb részletekben 9.475,8000 koronát vett fel hasznos beruházásokra, s az így apróbb részletekben felvett összegekről, újabb részlet felvételét megelőzőleg — a közgyűlésnek minden egyes alkalomkor elszámolt — csak az 1900. évben felvett részlettel nem számolt el nem pedig azért, mivel a nagykölcsönből legutóbb épített es. és kir. lovasági laktanya végszámlái csak a folyó év második felében lettek a városi tanácshoz bemutatva; így a tanácsnak eddig módjában sem volt az utolsó részletről elszámolni, annál kevésbbé volt módjában a belügyminiszteri leiratban sürgetett egész leiratban sürgetett egész kölcsönről a végelszámolást a közgyűléshez beterjeszteni. Nem felel meg továbbá a valóságnak a közleménynek az a része sem, hogy a közgyűlés a tanácsnak bizalmatlanságot szavazott volna, ilyen indítvány szavazásra sem bocsátottat, mert igenis az történt, hogy egy írásban beadott indítvány folytán a közgyűlés a városi tanácsnak egy újabb kölcsön előkészítése, és így nem felvétele tárgyában beadott jelentését tárgyalás alá nem vette. Nagyrabecsüléssem kinyilvánítása mellett vagyok hazafias üdvözlettel. Debreczen, 1901. decz. 2.

Roncsik Lajos,

Debreczen város főjegyzője.

Főiskolai tanárok beiktatása.

Az öreg kollegiumban Deczember 7 én szép ünnepet ülnek. Az ev. ref. főiskola tanári kara Zalányi János és dr. Csűrös Ferencz főgymnasiumi tanárok beiktatása

alkalmából f. évi deczember 7-én, szombaton délelőtt 10 órakor a főiskola dísztermében Iskolai Ünnepelet tart. Az ünnepelet sorrendje; 1. „Hazánk“ Töröktől éneklő a főiskolai énekkar. Megnyitó beszéd, tartja: főtiszt. Kiss Áron püspök. Székfoglaló értekezés, tartja Zalányi János. Székfoglaló értekezés, tartja dr. Csűrös Ferencz. Üdvözlés főtiszt. Kiss Áron urtól, Üdvözlés Sinka Sándor főgymn. igazgatótól. Szózat Egressy Benitől, éneklő a főiskola: énekkar. A szózat éneklése előtt gr. Degenfeld József ny. tanárnak a Ferencz József lovagkeresztjét ünnepelesen átadja.

„Ez a föld a románoké.“

Háromszék megye Vajnafalva községében nagyobb részt magyar anyanyelvű románok laknak s erre való tekintettel a közoktatásügyi miniszterium az állami iskolához egy román anyanyelvű tanítót is kinevezett. A múlt napokban a tanító felszólította a közsegi végrehajtót, hogy az előirt elsőfoku pénzbüntetést az iskolakerülő gyermekek szülőin hajtsa be s e végből román nyelvű jegyzeteket adott át a végrehajtónak, aki azonban nem fogadta el az írást, mert egy szót se tud románul.

— Miféle dolog ez? förmédt rá a román tanító a végrehajtóra. Tanuljon meg románul, ha itt akar élni, mert ez a föld a románoké.

Igy olvastuk ezt a Budapesti Hirlapban s szeretnők hiinni, hogy e hir nem félel meg a valóságnak.

Huza ki!

Mint értesülünk a hatóság és kormánypart több tagja is megbotránkoztak azon, hogy a városi közélet régi érdemes tagját, a debreczeni függetlenségi párt elnökét, Kovács Józsefet, városi képviselőt, a ki egyedüli ellenzéki férfi volt a közigazgatási bizottságban, onnét mégis kibuktatták. Mint már jeleztük is: ez a bosszu tromfja volt, a miért az ellenzék meghiusította már csirájában a legújabb milliók kölcsön manipulációt. Értesülésünk szerint a kibuktatás végrehajtója és a „huza ki“ jelszó kibocsátója a városi főmérnök volt. Javasoljuk, hogy a Simonffy-utcai új piaczon, melylyel még foglalkozni fogunk, emeltesen a városi érdemes előjáróság márványoszlopot és abba véssék bele a városi elfusérált építkezéseknek, elpocsékolt millióknak a számadatait, a fő érnök nevét és a „huza ki“ jelszót.

A kereskedő ifjak dalköre

által. f. hó 7 én szombaton megtartandó dalköre, az előkészületekből ítélve, igen sikerültnek ígérkezik. Általános érdeklődést keltett az igazán remek és új összeállítású műsor. A fáradhatlan rendezőség, az est sikere érdekében mindent elkövet; így sikerült nekik utólagosan közreműködésre megnyerni városunk szülöttét, Schwartz József urat, az Országos Magyar Kir. Zene Akadémia tehetséges hallgatóját, ki hegedű játékkal fogja a műsor egyik számát betölteni, mely az est legkiemelkedőbb pontja lesz.

Halestély.

A „Bikur-Cholim“ debreczeni betegsegélyző-egylet f. 1901. évi deczember hó

8-án, vasárnap este 8 órakor a „Frohner“ szálloda éttermében saját pénztára javára a helybeli kantor és énekkarának közreműködése mellett jótékonyzétu halos telyt rendez. Egy teríték 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

Hajdumegye és Debreczen küldöttsége a ker. miniszternél.

Tegnap délben 1 órakor fogadta Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter azon küldöttséget, melyet Hajdumegye nevében Rásó Gyula alispán, Debreczen város részéről pedig Komlóssy Arthur polgármester helyettes vezetett a dunaföldvár - debreczen - máramaroszigeti tranversális kőút kiépítése és a debreczen—tokaji ut államosítása érdekében. A küldöttségek tagjai voltak a vezetőkön kívül Dobieczy Sándor és dr. Bakonyi Samu Debreczen város orsz. képviselői, Kovács Gyula és dr. Benedek János hajdumegyei képviselők, továbbá Somossy Béla h. bősörményi és Csohány László h.-nánási polgármester, ezenkívül Lengyel Imre, Berencsy J., dr. Nagy, Pénzes Sándor, Czeglédy Mihály, Farkas Pál, Farkas Győző. Kemmerling és több vármegyei bizottsági tag. A miniszter meghallgatta a küldöttségi szónokok előadásait, mely szerint Hajdumegye 400.000, Debreczen város pedig 60.000 koronával járul ezen állami kőutak kiépítéséhez és megígérte, hogy a derek, szorgalmas alföldi városokat kiemeli a közlekedést eddig annyira akadályozó sártengerből, mert helytelen közigazdasági politika az, a mely a vasutak mellett a kocsutakra semmi gondot nem fordít. Kilátásba helyezte, hogy bővebb tanulmányozás után már 1902 ben megkezdje a kőutak építtetését. A küldöttségek elégedetten távoztak a minisztertől és örömmel viszik meg küldöiknek a jó hirt.

Lázadás Derecskén.

Hétfői számunkban egy derecskei távirat nyomán már hirdattunk arról a lázadásról, a mely a szomszédos Derecske községben a tagosítás alkalmával kitört. — Tizennégy csendőr Kunits csendőrhadnagy vezetésével napok óta ott időzik, de a felizgatott népet lecsendesíteni nem lehet, mit bizonyít Derecskei tudósítónk alábbi újabb értesítése: Derecskén, ma holnap már nem mernek az utcára menni az emberek. — A vagyon és személy biztonság valóságilag ázsiai nivón áll. Az utóbbi időben a belügyminiszter kénytelen volt a csendőrség létszámát négytel szaporítani, ennek daczara a garázdalkodás még inkább fokozódik. Most már ugy-zólván vadásznak az emberekre. — Ezelőtt pár nappal egy Széplaki nevű jó módu gazdára löttek rá. A 9 miliméter golyó karján a kabátot furta keresztül. Par napra rá Gombos Feter lakásán löttek be. Eppen abban a perczen furta át a golyó a könyhaajtót, amikor Gombos kilepett. Szombaton Urai Gyula tanító ablakán löttek be s Urait agyékán sebesítette meg könnyedén az ismeretlen merénylő golyója. Nála volt Széplaki is, aki ellen már követtek el merényletet s így valószínű, hogy a golyó neki volt szánva. Aliz ment haza Széplaki, ismét revolver golyó zuzta be egy ablakát. Az elüljáróság már a végső remédiumhoz folyamodott s újból kérte a csendőrség szaporítását s ezenkívül egy század katonaságnak, a község költségén való ki-

rendelését. Meztettek minden óvintézkedést, de eredménytelenül, mert a garázdalkodás egy arányban nő az izgatottsággal. Rendeletet adtak ki, hogy este lámpa nélkül ne járjanak. Az éjjeli őrököt teljesítő polgároknak sem szabad lámpa nélkül járni. A garázdalkodók ugylátszik mindég tudják, hogy merre jár az őr, vagy legalább is messziről észreveszik közeledését. Azt be szelik, hogy a tagosítás kérdése miatt fajul tak így el az állapotok s a tagosítás ellenes párt tagjai vadásznak ily borzalmasan az emberekre, A mesteremberek, földmivesek és az uri osztályhoz tartozó emberek között elkereseredett harc folyik. Na von kívánatos volna, ha valamit tennének a rend békés helyreállítására. Annyira elvannak mérgesedve a viszonyok, hogy a csendőr szurony, s katonaság manlicherje csak elkereseredettebbé tenné a tusát.

Vörösmarthy Mihály levele.

Czspary László dr. czisztereczia tanár a Székesfehérvári Hirlapban közléteszi Vörösmarthy Mihály egy ismeretlen levelét, a melyet ifjúkori barátjának, magyarbéli Peöcz Károlynak irt. A levél így bangzik:

Pest, August. 14-én, 1824.

Hát te Krisztus tagadó rossz gyermek, hol a patv: rban jarsz? Se hied, se hamvad meg levelet sem irsz. Talán csak valami Inczátus nyakadba kerítette a szerelem rudazó könyeit, hogy minden ösmerősödről megfelekedtel, vagy ugy annyira magasan hordod a fejedet, hogy szegény földön lakó barátodat eszedbe sem veszed. Igaz, hogy magam is meglehetősen az ég felé lakom; de meg sem annyira, mint azelőtt, mert új szállasom van a régi Pósta utcában a Neumayer házának az első emeleten 13 ik szám alatt. Azért megmondom, hogy a régi szállásomon né keress, mert bizonyosan nem leszek otthon.

Elég az hozza, hogy én ezt megirtam; de itt a bökkenő, az a kérdés, hogy vagy, hogy viseled magadat? Rettenetes vagy e már a törvénytudományban? én legalább annyira elrettenetesedtem, hogy mióta azt a nyomorult Compendiumot elolvastam, majd semmit sem tanulok: S ha te is ilyen készüllettel maradsz, hidd el, oly cenzurát teszünk, hogy nem győzik végig hallgatni — hallgatásunkat. De hiszen Szent Mártonig akar belehajjunk Isten nevében, annyit tanulhatunk. Hát hogyan vagy mégis, hogy kétszer kérdelek? Ird, vagy mond meg; mert nagyon szeretnék tudni felőled. Én ha ebül volnék is, nem hiszem s ebből megint csak az következik, hogy kutya bajom. Néha ugyan lehajtom fejemet, mint a verembe esett farkas; de hisz az se baj: az is lehajtja, kinek orra vérzik.

Ujságot irnék; de magam magamnak néha elég ujság vagyok; majd kibuvok a bőrből, olyan melegem van. Bezzeg földöm is, mint a béka. Körülöttem csak ugy potyognak a szegény emberi állatok, kit a Csuka esz meg, kit mi: engem nem bán-tanak; talán tudják, hogy ugy is előbb-utóbb fogukra kerülök. De az élet nem gyermek játék, erről csit!!

Foltényi bácsi gyászja.

Foltényi Vilmos szeretett neje haláláról a következő gyászjelentést adta ki: Mély fájdalommal tudatjuk felejthetetlen jó nőm, édes anyám, anyós nagyanyánk és rokonunk néhai Szabó Amália férjezett Foltényi Vilmosné nyugalmazott színművésznőnek, folyó hó 3-án reggel 5 órakor, életének 73-ik, boldog házasságának 51-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos

elhunyttát. Kedves halottunk földi részei f. hó 5-én délután 1/3 órakor fognak, a ref. egyház szertartása szerint, Csapó-u. 19. sz. háznál tartandó rövid imk után, a Czegléd-u. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. — Végtisztességtételre rokonainkat, ösmerőseinket, az elhunytak pályatársait szomoródott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1901 deczember 3. Bánatos férje: Foltényi Vilmos; és fia: Felek József foktői ref. lelkész nejevel és gyermekeik, valamint számos rokonok nevében is. Aldás és béke lengjen hamvai felett!

Az influenza

járványos betegség és nagymérvben ragályos. Előjele: hideglelés, hányás, fejfájás, heves láz és rendszeren a légző szerveket támadja meg. Hogy a fejfájástól a náthától szabaduljunk, a legtöbb esetben idejében alkalmazott pár gr. Salapheo, néhány óra alatt bevéve, elégséges. Idősebb és gyengébb egyéneknél azonban ezen betegségnek káros hatása van az erő állapotára is, a miért ilyen egyéneknek influenzánál különösen óvatosnak kell lenniök. Nem ajánlható eléggé ily esetben a S o m a t o s e használata, mely már kis adagban véve is fokozza az étvágyat, fehérnye tartalmánál fogva tömegalkabban szolgáltatja a testnek a legfontosabb tápanyagokat, miáltal gyengeségtől és további erővesztéségtől óv meg.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szerdán. deczember hó 4-én: II. Rákóczy Ferencz fogsága. Történeti színmű 4 felvonásban.

Csütörtökön. deczember hó 5-én: A bor. Falusi történet 3 felvonásban.

Pénteken. deczember hó 6-án: először A vörös talár.

Szombaton. deczember hó 6-án: másodsor A vörös talár. Dráma 4 felvonásban

Vasárnap. deczember hó 7-én: két előadás, délután három órakor félhelyárakkal: Ocskay brigaderos. Történeti színmű 4 felvonásban.

Este 7 és fél órakor, béreltszünetben ujdonságul először A svihákok. Operette 3 felvonásban.

Az országházból.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Budapest, decz. 4.

A képviselőház mai ülésének első szónoka Csávolszky volt, ki nagy érdeklődés mellett fejtegette a kormány osztály uralmát. Kijelenti és fent is tartja szavait: a kormány nem liberális.

Elyomja az általános választói jzoot, valóságos népiszonyban szenved, hátamögött a nép barkedja áll. Nagyra van a kormány Fiume rendbehozatalával, pedig nekünk is van corpus separatumunk — hét millió magyar nép. Ezt mentse meg első sorban a kormány. Széll Kálmán szólott Csávolszky után.

Ha nagy gondtól akar megszabadulni,

hogya mit vegyen karácsonyi és újévi ajándéknak férfiak részére, tekintse meg a „**Bika-szálloda**“ épületében levő **tajték áru kereskedés, dohányzó eszköz különlegességeit hol csodálatra méltó olcsó árban és rendkívül nagy választékban** minden elgondolható dohányzó eszközök kaphatók.

IRODALOM.**Szathmáry Zoltán legújabb könyve.**

A vidéki hírlapíró és író gárdának egyik jeles tollu tagja, Szathmáry Zoltán a debreczeni származású író, a ki jelenleg Kassán lapszerkesztő. A Szathmáry Zoltán írásai kedvenc olvasmányát képezték a debreczeni közönségnek is. — Szathmáry gyekézett is az elismerést újabb és újabb művek kiadásával gyarapítani, most legújabbban a karácsonyi könyvpiszczra kerül ki érdekes könyve, melyre előfizetési felhívást hirdet. Felhívó sorait itt közöljük:

Előfizetési felhívás. Eddig megjelent novellás könyveimet úgy a közönség, mint a magyar sajtó osztatlan tetszéssel, kitüntető rokonszenvvel fogadta. Ez indít arra, hogy legújabb novelláimat Aranyhajú Asszony és egyéb elbeszélések ezimen a karácsonyi könyvpiszczra sajtó alá rendezzem. A könyv Basch Árpád, kiváló fővárosi festőművész által rajzolt művészi kivitelű czímképpel, előkező kiállításban december hó végén fog megjelenni. Előfizetési ár füzve két korona, diszkótésben 4 kor. Gyűjtők öt előfizető után tisztelet példányt kapnak. Előfizetési pénzek alábbi címre küldendők. Kassán. 1901 november havában. Szathmáry Zoltán a Felsőmagyarország politikai naplap felelős szerkesztője.

CSARNOK.**Erzsébet.***

I.

Miksa József, a wittelsbachi ház Vorpfalz Zweibrücken Birkenfeldi ágának feje 1888 szept. 9-én ünnepelte Possenhofenben nejevel Ludovicával egybekelésének 60 ik évfordulóját. Nagy idő ez még egy uralkodó család életében is.

Az ünnepelt pár a Starobergi tó mellett fogadta egész Európa szerencsekívánatait. Mert kevés fejedelmi család volt a continensen, a ki a wittelsbachi házzal rokonságban ne lett volna.

Erzsébet, a magyarok későbbi dicső királynéja korra nézve harmadik gyermeke volt Miksa és Ludovicának.

A regényes hajlamu hercegnő már kora ifjuságtól kezdve a természethez vonzódtott, a mely tulajdonságot apjától örökölte. Anya nagyobb leánya nevelésével lévén elfoglalva, nem fordította Erzsébetre azt a gondot, a melyet későbbi rangja megkövetelhetett volna.

Possenhofenben, a hol ifjuságtól

* Erzsébet Ausztria császárnéja és Magyarország királynéja. Irta: Teshdi Klára. Kiadja: Philip Reklam jun Leipzig. Ára: 48 fl. Ausztriából a könyvet kitalítottak, a mi elég ok arra, hogy mi magyarok elolvassuk, amelyből is mutatónak közlünk néhány részletet a kolozsvári „Ellenzék“-ben megjelent fordítás után.

tötte, eljárt a szegények kunyhóiba, beszédbe elegyedett azok lakóival s csak akkor örült, ha az erdőkben s hegyeken bolyonghatott.

Ezen életmód nagy befolyással volt későbbi életére, mint a királynő és császárnő életére.

Mikor I. Ferencz József leánynézőbe ment Erzsébet szülei házához, hogy ott az idősebb nővér Heléna kezét megkérje, az elbájoló szépségű Erzsébet az alig 16 éves keresetlen egyszerűségű leány oly nagy hatással volt rá, hogy lemondva az idősebbikről, szilárd elhatározással Erzsébet kezét kérte meg. 1853. aug. 18-ikán volt az eljegyzés.

1854. április 23-án tartotta I. Ferencz József ifju neje oldalán a lakosság szünni nem akaró lelkesedése és üdvözlőgála közt bevonulását a császár városba.

A bécsiek fogadtatása oly tularadó szívéllyességű volt, hogy a hercegnő egy ideig mintegy mozdulatlanul állt vélegénye oldalán. Örömkönnök töltötték meg szeméit s csordultak ki abból, végigöntve vérpiros arcát. Egy mélyreható pillantást vetett a tüzzel hevvel rivalgó nép felé, kedves mosolygással intve mind a négy oldalra a lelkes nézők felé zsebkendőjét lobogtatta.

Sok-sok év folyt le azóta. Szerencsétlenségek, veszteségek érték a Habsburg házat s az osztrák népet. De még mindig élnek szemtanuk, a kik e pillanatra emlékeznek s lelkesen beszélnek arról a feledhetlen benyomásról, a melyet a hercegnő ideális szépsége a jelenvoltakra gyakorolt.

Az esküvő a legnagyobb fény s pompa kifejtése, ágyuk dörgése mellett, április 24-ikén történt az Augustinusok templomában.

A fiatal királynőnek hamarosan meggyűlt a baja az exkluzivitásáról híres osztrák aristocratiával.

Egyszerűsége megvet minden felesleges ceremóniát s felejtett minden etikettet, ha kívánságai teljesítéséről volt szó.

Az udvar s anyósa Zsófia főhercegnő minden tekintetben utjában állottak.

Nemes terveit kőszakarva meghiusították, háta megott egész sora a pletykáknak keletkezett különben szeplőtlen életéről.

Ferjétől is csakhamar elhidegedett.

Ehhez járult még azon körülmény is, hogy idősebb udvari közegek folyton éreztették vele, hogy nem való arra a polczra a melyre emelkedett.

S a király annak nem tudta elejét venni ily megalázásokat s szenvedéseket csak egy oly erős lélek volt képes elviselni, mint Erzsébetét volt.

Jelleménél fogva úgy is már a magány felé hajlott.

S midőn a magányt egyszer már megszerette, sokkal kedvesebbé vált ez előtte mint semhogy erről valaha ismét lemondhatott volna . . .

A magyarokhoz érzett vonzalma már korán kifejlődött szívében.

Midőn első királynő születésnapján a magyarok egy küldöttségét fogadta így felelt nekik:

„Miatán a gondviselés ép oly kedves, mint elszakíthatlan kötelékkel fűzött a magyar királysághoz, őszinte részvételt kísérem annak jólétét és fejlődését.

Szép országuk iránt érzett vonzalmam az imént kifejezett szerencsekívánataik folytán még erősebbé vált.

Fogadják mélyen érzett hálámát s köszönetemet. Adják át egyelőre a népnek, a mely önöket ide küldte, legszívéllyesebb üdvözlömetet.

Remélem, hogy rövid idő mulva meg

adatik nekem, hogy kívánságaikat teljesítve körükbe mehessenek.“

S a dicső asszony rövid idő mulva már tökéletesen beszélte nyelvünket.

1858. aug. 41-én született meg a boldogult emlékezetű Rudolf trónörökös.

A királyi család és a nép leirhatatlan lelkesedéssel és örömmel fogadta a hirt.

Erzsébettől azonban elvették fiát is s neveltetését Zsófia főhercegnő látta el, a királynét teljesen kizárva abból, nem tartván egy királynő méltóságához illőnek a gyermeknevelést.

Erzsébet nehéz szívvel beleenyugodott ebbe is, bár később személyesen is kiváló gondot fordított egyetlen fia nevelésére.

Rudolf születése után nem sok idővel, a királynő betegeskedni kezdett. Az orvosok nem tudták se a diagnózist se a gyógymodot megállapítani. Azt ajánlották a királynénak, hogy Madoiran kísérelje meg egészsége helyreállítását.

Reményt vesztve indult Erzsébet 1861 újév táján Madeira szigetére.

Itt kétszeresen megkedvelte a természetet.

A szi et márczius elején virágerdőhöz hasonlított, mindenütt esend s nyugalom honolt. A királynő szavartalanul bolyongott a szigeten szeretszét.

Május elején friss egészségben, de nyomott kedvvel s lélekkel, visszatért a császár városba.

Alig pár hét mulva ismét utra kelt és pedig orvosai tanácsára Korfuba.

Korfu klímája sokkal jobban használt a királynő egészségének, mint Madeira. Ide is tért vissza később sokszor egymásután.

Ezen időtől kezdve csak keveset tartózkodott Bécsben. Életének nagy részét külföldön s utazásokkal töltötte.

1866 ban a porosz háboru alkalmával oly odaadással látogatta s ápolta a betegeket, hogy a „sebesültek angyalának“ nevezték. Egy tápió szelel magyar katoná, Fehér József, egy öreg ezigányasszony fia, karját nem engedte amputálni. A királynő oly meggyőzőleg kérte, hogy végre is beleenyugodott. Itt öreg anyjának, küldött neki pénzt s tudatta vele, hogy fiát a luxemburgi császári villaba viteti s ajjövőjéről gondoskodni fog.

Másnap egy fején halálosan megsebesült katonához lépett, a kiróli már az orvosok is lemondtak, Erzsébet melléje ült s megkérdezte tőle, van-e valami kívánni valója; mondja csak meg, szívesen teljesíteli.

Elhaló hangon válaszolt a harezos: „Miatán abban a szerencsében reszesültem, hogy a császárné áll halálos ágyam mellett, nincs semmi más kívánságom, megelégedtetten halok meg.“

Ha elhagyott egy-egy kórházat, mélyen megidulva zokogtak utána: „Isten áldja, meg Erzsébetet.“

Politikába sohasem avatkozott. Egyoldala mégis volt a politikának, a melynél minden befolyását latba vetette s ez akkor történt, a mikor a magyarok javáról vagy fájdalmairól volt szó. „Bánatban és örömben együtt érezt e néppel.“ Miatenütt kimutatta, hogy magyar királyné is, sőt legtöbbször kizárólag az utóbbi czímet használta.

Gasteinban történt, hogy egy vendéglő könyvébe udvarhölgye így írta be a királynő nevé: „Erzsébet, Ausztria császárnéja.“

Midőn ezt a királynő észre veszi, lebuza keztyűjét, kezébe veszi a tollat s szilárd vonásokkal fűzi hozzá: „Erzsébet magyar királyné.“

Szerkesztői üzenetek.

Nem érdekelt Helyben. Abban igaza van, gyászos mélaságra vall a tanácstól, hogy midőn az utóbbi városi közgyűlésen a milliós manipulációt leszavazták és a belügyminiszter által oly súlyosan elítélt és megrott örülten pazarló, pocsékló rendszert és gazdálkodást Bakonyiék oly igazán, de vérgig vágva támadták, hogy ekkor a tanács a pad alá húzta a testét és elnézte, kiszolgáltatta martalékul illetőleg pajzsul az öreg polgármestert; a ki aztán nem odaváló felszólalásával csak újabb viharokat keltett. Valóban szomorú látvány volt ez; hogy a voltaképpen bajszerzőknek szavuk sem volt és azt az elemedett, vakeszközül felhasználta, magával is jötehetetlen öreg urat szolgáltatták ki és ugratták be. Eddig igaza van önnek. Abban azonban már nincs igaza, hogy a város gazdálkodás botrányaiért, a gazdag Debreczen városát teljesen ruinált pocséklásokért őt ne okoljuk. Őt kell okolni, mert ő a polgármester és ha ezen hivatalának nem képes megfelelni, miért nem megy nyugdíjba? Hej mert drága, igen drága Debreczennek a Simonffy Imre polgármestersége. Pedig ő feltétlenül becsületes, egyszerű uri ember, buzgó református is, de mit ér mindaz, ha függetlenség, erély mákszemnyi sincs már benne — hogy valaha volt-e, azt nem tudjuk? — és egy klikknek engedte át magát eszközül, a mely klikknek a főispánnal az élén nevezetes szerepe van Debreczen város viszonyainak megromlásában, a tönk szélére juttatásában és a puritán czivis erkölcsök megmélyezésében és éppen itt rejlik a becsületes, de önállóságnélküli Simonffy polgármesternek a nagy bűne, hogy ennek a rendszernek eszköze volt és hogy lejarta a polgármesteri állás tekintélyét és feladta jogkörét. Mert tény, hogy például a jó öreg ur a tanácsban akárhányszor a városi polgárság érdeke mellett foglalt állást, de a saját tanácsurait szavazták le, mert a mit tulajdonképpen fejkök és vezetőjük és a polgárság akart, azt a főispán és érdektársai, a kik ismét meg a főispánt vezették és vezetik járszalagon, nem akarták. És a polgármester ezt türte, sőt maga is uszályhordozóvá szegődött a főispánéknál, a kik aztán a jóindulatu öreg urat vakeszközként használták fel és kiméretlenül lejártatták. És mi bármennyire becsüljük, rokonszenvesnek tartjuk is őt mint embert, ez nem feszélyez bennünket, mert hisz egy romlásba sodort nagy magyar város létkérdéséről van szó, hogy nyíltan ki ne mondjuk, a mit már máskor is kimondtunk, kötelezze hátlára a polgárságot és menjen nyugdíjba. Mert a múltban szerzett esetleges érdemeit is kockáztatja a további hivatalban maradásával. Sőt tovább megyünk, azok az igazi, a minősíthetetlen ellenségei a jó lelkű öreg urnak, a kik elakarják hitetni vele, hogy a polgármesteri székben maradása szükséges és közóhaj. Ezek az urak csak palástul használják fel a polgármestert és rájuk valóban nem közömbös, hogy ily befolyásolható, erélytelen kézben a gyepió. Bánjak is, ha sár csapódik is erre a jó, de gyöngé kézzre, csak az ő kapzsiságuk legyen fedezve és

szabadkezők biztosítva; ámde épp azért kell vaskéz ide, mely merész a fészékében támadni meg és fojtani meg a viperákat és a gözüket. Debreczen létérdeke kívánja, hogy ez az idő mielőbb elkövetkezzék és azért legfőbb ideje tehát, hogy a polgármester nyugalomba vonuljon. Mig ő áll, rozsdamarta pajzsa van a városi vagyont pusztító, a várost tönkre juttató rendszernek.

Kiváncsi. A puszkapor feltalálója nem volt királyi tanácsos. Ön az első, a ki a királyi tanácsosokat ily találatkonysággal gya-

nusítja. A királyi tanácsosok vakbuzgó szolgálók, nem annyira az éleselméjűség, mint inkább a jámborság jellemzi őket. Tehát bátran elhibeti, hogy Schwarz Berthold, aki a puszkaport találta fel, nem volt királyi tanácsos.

Böngésző. Csakugyan sajtó hiba volt, hogy a multkori Rövid krónikák a XX-dik századból című cikkben használt kifejezés „sas tollal” helyett „vastollal”-t szedtek.

M. L. Ez nem oly sikerült. Öntől mást várunk. Nem közöljük.

ad. 12.614 sz.
1901.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város hivatalai és nyomdája részére az 1902. é. január 1-től kezdődőleg az 1904. é. dec. 31-ig terjedő 3 évi időtartamra, az alábbi kimutatás szerinti hozzávetőleges mennyiségű irodai és nyomdai papirok, írószerek és anyagkellékek szállítására a városi tanács ezennel pályázatot hirdet.

A három évi hozzávetőleges szükséglet:

I. Irodai használatra:

Miniszter papir	50.000 iv.
Fogalmazási papir	350.000 „
Diósgyőri meritett papir	12.000 „
Kisvonalas papir	50.000 „
Nagyvonalas papir	25.000 „
Levéltári kék papir	50.000 „
Nagy boríték (rózsaszín)	20.000 „
Író (fehér, kék, piros)	12.000 „
Hectograph	12.000 „
Író, színes	600 db
Vörös és kék vagy kék írók	300 db
Író, fekete	600 db
Pecsétviaszk	600 db
Spárga, (szürke, vegyes)	500 gom
Nemzetiszínű spárga	1000 „
Tollszár	400 db.
Veres tenta	180 üv.
Bélyegző tenta	200 üv.
Gummi arabikum	450 üv.
Ostya	100dob.
Papirpecsét, czirivel	10dob.

II. Nyomdai használatra:

Nyomtató papir simitattalan ⁵⁴ / ₇₁	4,800.000 iv
Nyomtató papir simitott ⁵³ / ₇₄	150.000 iv

Nyomtató papir simitott ⁵⁵¹ / ₂ , ⁷²¹ / ₂	90.000 iv
Nyomtató papir simitott ⁵⁰ / ₆₃	100.000 „
„ „ „ ⁴⁷ / ₆₃	55.000 „
„ „ „ ⁴⁸ / ₇₆	250.000 „
„ „ „ ⁸⁸ / ₁₂₀	210.000 „

Író, színes és levélpapírok:

0-ás papir	1.000.000 iv
4-es „	160.000 „
5-ös „	20.000 „
8-as „	210.000 „
9-es „	5.000 „
10-es „	40.000 „
11-es „	40.000 „
12-ös „	12.000 „
13-as „	32.000 „

Színes papir, vegyes nagyságu és vastagságu	36.000 „
Levélpapir	10.000 „
Különböző gyászlevelek	36.000db
Diósgyőri különböző nagyságu meritett papir	60.000 iv
Utánzott meritett papir	60.000 „
Különböző nagyságu levélböríték	150.000db

Kikötetik, hogy a szállítandó összes papírneműek hazai gyártmányúak legyenek s az illető hazai gyár belajstromozott védjegyével láttassanak el, egyéb írószerek és anyagok hazai gyárból vagy ipartelepről való származása pedig szintén védjeggyel, vagy az illetékes keresk. és iparkamara bizonylatával igazoltassék.

A fent elősorolt cikkek szállítása versenyezni szándékozó — és sem egymás között, sem külföldi hasonyárákkal kartellviszonyban nem álló hazai — papírgyárak felhivatalnak tehát, hogy zárt borítékban elhelyezett ajánlataikat, a keletleg kitöltött rovatos kimutatás csatolása és a versenyző cég nevének csupán a borítékban belül feltüntetése és — mintagyűjtemények bemutatása mellett f. 1901. évi december hó 14-ik napjának délutáni 5 órájáig Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalához annyival inkább igyekezzenek benyújtani, mivel a később érkezett vagy távirati uton küldött ajánlatok figyelembe vételét nem fogadják.

Az ajánlati végösszeg 5 %-ának megfelelő bántópenz készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokkal teendő le a város házipénztárába a pályázók által s az erről szóló elismervény az ajánlat mellé csatolandó.

Azon pályázók kik a mult alkalommal az 1901 évi február 28-ra meghirdetett pályázatnál letett óvadéukat vissza nem vették, újabb óvadék benyújtására nem köteleztetnek.

A részletesebb zárt ajánlati feltételek és egyéb felvilágosítások naponként a hivatalos órák alatt, a polgármesteri hivatalban megtekinthetők, illetve beszerezhetők. A zárt ajánlatok felbontását az erre hivatott küldöttség f. 1901. é. decz. 15-én d. e. 11 órakor a városháza nagytermében eszközli.

Debreczen, 1901 nov. 28.

A városi tanács.

Fiókraktár Debreczen, Kossuth-utca 19.

Magyarország legnagyobb és legkiterjedtebb **Egyenruházati intézete** és

Polgári szabósága

BLUM SÁNDOR Budapest, Váci-utca 17.

Ő Felsége a perzsa császár és orosz császári nagyhercegi udvari szállító

fiók raktára

DEBRECZEN, Kossuth utca 19.

a hol minden néven nevezendő egyenruhák megrendelhetők. Raktáron vannak az összes egyenruházati felszerelések, nemkülönben a legfinomabb belföldi és angol szövetek **polgári ruhákhoz**, a melyekből méretek szerint a legújabb angol és francia divat szerint sikkes polgári ruhák a **legjutányosabban** készülnek.

Pontos és figyelmes kiszolgálás!

Budapestről jöttem

és van szerecsém a n. é. közönségnek szíves tudomására hozni, hogy nagyon szépen vasalok és fenyezek, elvállalok inget és gallért csakis vasalásra saját lakásomon. Erzsébet-ut 41. Takács István.

Fűszer üzlet áthelyezés.

Kontsek Géza

fűszer, esemege és nagykereskedő, lapunk útján tudatja a n. é. közönséggel, hogy tetemesen megnagyobbított és dusan felszerelt

áruraktárát

a Kossuth-u. 7. sz. a.

újonnan épült **Kardos-féle** házba helyezte át.

Ujdonság!
Szabadalmazva Magyarországon és a szomszédos államokban.

POLGÁR SÁNDOR
m. kir. szabad. nyert orvosi mű és kötszersz. **BUDAPEST**

VII. Erzsébet-körút 50.
egész új szerkezetű sérköfőt talált fel, mely a legmodernebb technikai vívmányok között, orvosi kapucniások szerint, a legelső helyet foglalja el és e téren a legkérelmesebbné bizonyult. Fent nevezett czégnél az összes betegápolási czikkék, **kötszerek, gummiáruk** stb. a legjobb minőségben jutányosan beszerezhetők. **Nagy képes árjegyzék** ingyen és bérmentve. (Fenti címre ügyelni tessék.)
Utánzás ellen védve 16867 sz.

Egy jól jövedelmező

üzlet a piacon levő helyiséggel eladó. Az üzlethez 1000—1500 frt tőke szükséges. Czim a kiadóhivatalban.

Dr. J. G. POPP-féle természetes szájvíz, dr. a gyökerekből és növény gyantákból, meglepően kedvező hatása van mindenféle fogfájdalmak ellen, a fogak és szájüreg épségére, mert ez nem vegyileg, savakkal készített szájvíz mint a legtöbb, melyeket mostanáan ajánlanak. Ára frt 1.50. 1.—0.50.

ANATHERIN

cs és kir. udvari fogorvos **Bécs**, 13/6. Csak akkor valódi, ha a két címkén francia arany nyomasztás látható.

Kapható Debreczenben **Tóth Béla** és **Mihalovits István** gyógyszerárúban, **Kontsek Géza** Kossuth-u. **Szentkirályi Tivadar** Piac u. üzletében továbbá a legtöbb gyógyszerárban és illatszere-ekedésben.

Egyedül a henger alakú **Anatherin fogoróm** a leghatásosabb, legolcsóbb, legártalmatlanabb és sokáig tartó.

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és tisztító intézete

Debreczen, Széchenyi-utca 42-ik sz.

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítottak.

Bejárat az utcáról.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.